డైరీ

మిలిటరీ యూనిఫారములో ఉన్న ఉద్యోగి కాబోలు అతడు; ముఖము నిండా చెమటలు కారుతున్నా లక్ష్యపెట్టకుండా మిలటరీనడక సాగిస్తున్నాడు, బెంగుళూరులో బసవన్ గుడి పెద్దరోడ్డుమీద. కొత్తవాళ్ళకు పెద్దరోడ్డునుంచి చీలే చిన్న సందులన్నీ ఒక మాదిరిగానే కనబడ్తాయి. అతడు రెండు సందులు తిరిగి మళ్ళీ పెద్దరోడ్డుకే వచ్చాడు. నాలుగు దినాల క్రిందట ఒక ఆయా, ఏడెనిమిది సంవత్సరాల పిల్లను వెంటపెట్టుకుని, ఒక సందులోఉన్న పెద్దగేటుగల ఇంట్లోకి పోతుండగా అతడు చూశాడు. పిల్లలు ఆడుకొనే స్థలము దగ్గర్నుంచి ఆ మనిషి పిల్లను ఎటు తీసుకొని పోతుందో,... ఆ పిల్ల ఎవరిపిల్లో.... వాళ్ల ఇల్లు ఏదో.... తెలుసుకోవాలన్న ఉద్దేశ్యముతో ఒక కన్ను వాళ్లమీదనే ఉంచాడు. వాళ్ళు బయలుదేరే సమయానికి తనూలేచి, దూరంనుంచి వెంబడిస్తూ ఇల్లుచూసి మనసులో బాగానే గుర్తుపెట్టుకున్నాడు. కాని యీవేళ యిల్లు త్వరలో దొరికేటట్లు లేదు.

విసుగులేకుండా మరొక సందులో ప్రవేశించాడు నడుస్తూనే ఇళ్లన్నీ పరిశీలించి చూస్తూ చప్పున ఒక గేటుగల ఇంటి ముందర ఆగాడు. గేటుప్రక్క మేజరు యల్. వి. శాస్త్రి అని వ్రాసివుంది. సందేహిస్తూ లోపలికి వెళ్లి, తన పేరుగల కార్డును పనిమనిషిచేత లోపలికి పంపించాడు. ఆహ్వానము రాగానే వెళ్లి డ్రాయింగు రూములో కూర్చున్నాడు. యజమాని కాబోలు ఆయన—ఆంధ్రుడి వేషము ధరించుకొని తువ్వాలు భుజంమీద వేసుకొని, సామాన్యంగా వచ్చి మామూలు పద్ధతిలో నమస్కారమని—తనూ ఒక కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. ఎప్పుడూ ఎరుగకపోయినా మిలిటరీ వేషధారణవల్ల కలిగిన గౌరవం పురస్కరించుకొని మాట్లాడిస్తున్నాడు.

'నేను ఇక్కడ మిలిటరీ ఎకౌంట్సు డిపార్టుమెంటులో ఉన్నాను. ఒంటరిగానే ఉంటున్నాను. అందుకని ఏమీతోచక అట్లా బయలుదేరి పోతూ, మీ పేరు గేటుమీద చూచి లోపలికి వచ్చాను. నేను ఆంధ్రుడను. మీ పేరుకూడా అలాగే ఉండేసరికి నన్ను ఆకర్షించింది' అంటూ డ్రాయింగ్‌రూముకు యిటుఅటు ఉన్న

తలుపులవంక చూశాడు. ఆ చూడటము గమనించి, 'మీ కేమయినా కావాలా?' అన్నాడు శాస్త్రి. 'నాకేమీ వద్దు. కాని మీ యిల్లు నిశ్శబ్దంగా ఉందే. పిల్లలెవరూ కన బడరేం? మీరూ ఒక్కరే ఉన్నారా?' అన్నాడు. మనసంతా పిల్లలెవరైనా ఎటు నుంచైనా వస్తారేమోనన్న కుతూహలంతో.

'మాకు ఒక్కతే అమ్మాయి. ఆడుకోవటానికి ఎటో పోయి ఉంటుంది' అన్నాడు శాస్త్రి.

'లేదండీ. అమ్మాయి పిల్లలాడుకునే స్థలంలో లేదు.'

'మీకెట్లా తెలుసు? మా అమ్మాయి పరిచయమా? ఎక్కడ చూశారు?'

'అమ్మాయిని నేను రోజూ చూస్తూనే ఉన్నాను. ఆమెను ఎత్తుకోవాలనీ, దగ్గర కూర్చోపెట్టుకోవాలనీ నా కెంతో ఆపేక్ష. ఒకసారి పిలువరూ?'

'పిలుస్తాను. కూర్చోండి, మీరు కొంచెము ఈ గ్లాసు తీసుకుంటారా?' అంటూ సీసా తీశాడు శాస్త్రి.

'క్షమించండి. నేను అలవాటు చేసుకోలేదు' అన్నాడు. 'నయమే. ఆర్మీలో ఉన్నా అలవాటు కాకపోవటము ఆశ్చర్యమే. అదిగో మా అమ్మాయి ఉష వచ్చింది చూశారా?'

'ఏది' అంటూ అమ్మాయిని ఎత్తుకొని హృదయానికి హత్తుకున్నాడు.

'శాస్త్రిగారు! నాది ఒక కోరిక. రోజూ నన్ను యీ అమ్మాయిని యిలా ఎత్తుకోనియ్యాలి. నా జీవితానికి ఇదే తృప్తి' అన్నాడు కళ్లు తుడుచుకుంటూ.

'ఏమిటి? అలా కళ్లు తుడుచుకుంటున్నారు. మీకు పిల్లలంటే అంత ప్రీతా? మా అమ్మాయి బహు అల్లరిదీ చిలిపిదీను' అన్నాడు శాస్త్రి.

'నా జీవితములో ఆకస్మికంగా జరిగిన దైవ సంఘటనకు నేనూ నాభార్యా రెండు సమరేఖల మయినాము' అన్నాడు దీనంగా మిలిటరీ యూనిఫారంలో ఉన్న ఉద్యోగి.

* * * *

దుర్గాప్రసాదు సెక్రెటేరియటులో పనిచేస్తూ భార్య కృష్ణవేణితోను, ఎనిమి దేళ్ల కూతురు సంధ్యతోను కాపురం పెట్టాడు. సంధ్య చాలా చురుకైన పిల్ల. తల్లి హృదయంలో స్థాన మేర్పరచుకొన్నది కాని తండ్రి హృదయాన్ని కదిలించలేక పోయిందా కిశోరి. అతడు చాలా సామాన్యంగా ఇంట్లోఉన్న ఒక వస్తువులాగ చూసేవాడు.

ఒకరోజు 'కృష్ణా! ఇక్కడ పెట్టిన స్టాంపు లేమయినాయి?' అని భార్యను అడిగాడు ఉత్తరాలు వ్రాస్తూ.

'నేను చూడలేదే? గాలికి ఎగిరిపోయినాయేమో!' అన్నది.

'గాలిరాందే? నీ కవిత్వము మరీను. సంధ్య తీసిఉంటుందా?' అన్నాడు.

'అది ఈవైపుకు రాందే అసలు?' అన్నది.

ఆ సాయంకాలము, 'కృష్ణా! సంధ్య అల్లరి ఎక్కువగా ఉంది. ఒక టీచ రును మాట్లాడాను. రేపట్నుంచి వస్తాడు. ఆయనదగ్గర కూర్చోపెట్టు, దానికి చదువు ధోరణేలేదు' అన్నాడు.

ఆ టీచరు వారముదినాలు వరుసగా రావటము, అరగంటకుపైగా రోజూ ఒక్కడే అరుగుమీద కూర్చోటము జరిగింది. విదానంగా మంచి మాటలతో వర్ణిస్తూ చెప్పలేకపోవటమే దానికి కారణమయింది.

'సంధ్యా! టీచరు ఏం చెప్పాడు? ఎంతసేపు చదువుకున్నా'వని తండ్రి అడగగానే 'నాన్నగారూ, ఆ మేష్టరు కంటె బావ బాగా చెప్పాడు పాఠం. ఆయ నకు చెప్పడమే తెలీదు.' అంది కొంటెగా.

'కృష్ణా నీ కూతురికి మంచిగుణాలే నేర్పిస్తున్నావు. చదువూ సంధ్యా అబ్బే యోగ్యత లేదు' అని తప్పంతా భార్యదయినట్లు ఆమెను చీవాట్లు పెట్టాడు. సంధ్య మంచి యోచనాపరురాలు. ఆమె వేసే ప్రశ్నలకు అందరు విసుక్కునేవాళ్లు. తండ్రి కీధోరణే నచ్చేదికాదు. చిన్నవయసుగల సంధ్యలో పెద్దవాళ్లకుండే గాంభీర్యము, మర్యాద, తనకిప్పుడున్న జ్ఞానము లేవని ఏవగించుకొనేవాడు.

కొంటెతనముతో కూడిన ఆమె ముద్దు చేష్టలను అతడు అల్లరిపీ మంకుతన మనీ అనుకునేవాడు.

ఒకనాడు దుర్గాప్రసాదు, తన స్నేహితుని యిల్లు చూపించమని, సంధ్యను ఒక పెద్దమనిషివెంట పంపాడు. కొంత దూరము వెళ్లాక, 'మీకు ఎవరిల్లు చూపించాలి?' అన్నది.

'నీకు తెలుసుగా దివాకర్లవారి యిల్లు' అన్నాడు వచ్చిన పెద్దమనిషి. 'అదయితే నాకు తెలియదు. మా రామంబావ యిల్లు చూపిస్తాను, మీరువస్తే' అంది నవ్వుతూ.

'అయ్యో! మీ నాన్నగారు చెప్పేటప్పుడు నాకు తెలుసునంటివిగా' అన్నాడు. అది ఎండాకాలము. బయట తిరగటమే కష్టంగా ఉన్నదారోజు మరీ.

'అయితే రండి మా బావదికూడా దివాకర్లవారి యిల్లే. చూద్దురుగాని. మంచి ఆల్బము ఉన్నది. మేడలు కట్టటానికి ప్లాన్సు ఉన్నాయి. అవన్నీ చూడాలని ఉంటే త్వరగా రండి' అన్నది. ఆ పెద్దమనిషి ఆలోచనలో పడ్డట్లు కనబడగానే 'ఏం రారా ఏమిటి! చెప్పండి నేను వెళ్లాలి' అన్నది. పాపం ఆయన ముందూ వెనకా చూసిచూసి యింటికి వెళ్ళిపోయాడు,

'నాన్నగారూ! ఆయన రామంబావ యింటికి రమ్మంటే రానని వాళ్లయింటికి వెళ్ళిపోయాడు' అన్నది.

ఆ రాత్రి- మర్యాద మార్గాలు నేర్పటంలేదు పిల్లకని కృష్ణవేణి చీవాట్లు తిన్నది.

ఉన్నట్టుండి సంధ్యకు న్యుమోనియా జ్వరము వచ్చింది. క్షణాలమీద జ్వరం రావటం, ఊపిరితిత్తులు రెండూ శ్లేష్మముతో నిండిపోవటము, వ్యాధి ముళ్లటము కష్టంగా కనబడటమూ జరిగింది. ఆరోజు మధ్యాహ్నము డాక్టరు వసంతరావు క్షీణిస్తున్ననాడిని క్రమము చేసే ఆఖరు ఇంజక్షను యివ్వటానికి వచ్చాడు. అస్తమించబోతున్న సంధ్యను చూసేసరికి డాక్టరుకే కళ్ళకు నీళ్లువచ్చాయి. చిన్నప్పటి నుంచీ, 'మామయ్యా' అనితిరుగుతూ, అత్తయ్యకు మామయ్యకు మధ్య సంధి కుదుర్చే ముద్దుల రాయబారి, కారుచీకట్లలో లీనముకాబోతున్న ఆచిన్నారిసంధ్య. 'మామా! దాచిపెట్టిన పిన్ను, అత్తకిచ్చావా లేదా' అని పక్షముక్రింద, తమ దంపతులలో జరిగిన ప్రణయలీలను జ్ఞాపకము చేస్తున్నదా కిశోరి, యీలోకంలోనుంచి విశ్రు-

.మించబోతూ, ఆచిన్నారితో కలిగిన స్నేహమువల్ల నే విరసుడైన దుర్గాప్రసాదును 'బావగారూ' అని పిలవటము అలవాటు చేసుకున్నాడు డాక్టరు వసంతరావు. ఆకస్మికంగా రాలిపోయిన ఆపసిమొగ్గను ఎరిగినవాళ్ళల్లో కంట తడిపెట్టనివాళ్లులేరు.

మనిషిలోని నవనాడులనూ క్రుంగదీసే కడుపుదుఃఖాన్ని ఎవరు ఉపశమింప జేయగలుగుతారు? కృష్ణవేణిని బలవంతంగా అన్నగారు తీసుకొనివెళ్ళి, అనేక రకాల ప్రకృతిదృశ్యాలను చూడటముతో మామూలుస్థితికి వస్తుందేమోనని ప్రయత్నిస్తున్నాడు.

దుర్గాప్రసాదుహృదయంలో కృష్ణవేణి ఎదురుగా ఉన్నంతసేపూ సంధ్యాస్తమయము తరువాత చిరుదీపమే గాని కారు చీకట్లు అలుముకోలేదు.

కృష్ణవేణి వెళ్ళిన తరువాత దుర్గాప్రసాదు ఇల్లంతా సర్దుకొని, తాను కూడా ఎక్కడైనా నాలుగురోజులపాటు వెళ్ళాలని సంకల్పించాడు. ఇల్లంతా సర్దటమైనతరువాత సామాను గది సర్దటానికి పూనుకున్నాడు. గదితలుపు తెరవగానే నల్లటి తోలుపెట్టె ఒకటి కనపడ్డది అది తనప్రయాణానికి వీలుగా ఉంటుందని, దాన్ని ఖాళీ చేయటానికి పెట్టెను బోర్లా వేశాడు.

దాంట్లో నుంచి అనేకరకాల సామాన్లు పెద్దచప్పుడుతో గదినిండా దొర్లి పడ్డాయి. కనబడలేదని తాను ఎన్ని సార్లో వెతుక్కొని విసిగి వేసారిపోయిన చిన్నచిన్న వస్తువులు- చిన్న చిన్న చంచాలు మేకులు స్కూలుపుస్తకాలు పెన్సిళ్ళు- పలక-ఒకటేమిటి, ఒక చిన్న సంసారానికి కావలసినవన్నీ బయట పడ్డాయి.

వాటిలో నుంచి ఎర్రటిఅట్ట పుస్తకము ఒకటి బయటపడింది దుర్గాప్రసాదు ఆఫీసుకు సంబంధించిన ముఖ్య గణితము వ్రాసుకొన్న పుస్తకమది. అది కనబడక ఎన్నో దినాలు వెతకి వేసారిపోయాడు ఆఫీసులోని లెక్కలు కొన్ని అదిలేకుండా పూర్తి చేయటము చాలా కష్టమయి పోయింది

ఇప్పుడు ఆపుస్తకంలో. బిలిబిలిగా. పెద్ద అక్షరాలతో 'కాసూరి సంధ్యా దేవి' అని మొదటి కాగితంమీద వ్రాసి ఉన్నది రెండవ కాగితంలో అణాస్టాంపులు ఎరుపొకటి నలుపొకటి చొప్పున వరుసగా అంటించి ఉన్నాయి మూడవ కాగితం మీద. 'రామం బావ వేసిన అరటిచెట్టుకి రంగులే లేవు నేను నాపుస్తకంలో వేసిన అరటిచెట్టుకి రంగుల కాయలు' అని వ్రాసిఉంది దానిక్రింద రంగురంగుల పళ్ళ

నిచ్చే-ఏటవాలుగా వాలిపోయిన-ఒక కదళీవృక్షము చిత్రించి ఉంది। దానిక్రింద, 'బావాబావా పన్నీరు- బావను పట్టుక తన్నేరు' అని వ్రాసి ఉంది.

నాలుగవ పేజీలో 'లతను వాళ్ళబాబు ఎప్పుడూఎత్తుకొని ముద్దు పెట్టుకుంటాడు. నాన్న నన్ను ఎత్తుకోరు- నాన్నపేరు నాపుస్తకంలో వ్రాయనే వ్రాయను' మరో పేజీలో 'అమ్మ ఏదడిగినా ఇస్తుంది. నాన్నకే నామీదకోపము.'

ఇక కాగితాలను తిప్పలేకపొయ్యాడు తనకాగితాలను చింపివేసి డైరీగారి చేసుకొని వ్రాసిన సంధ్యవ్రాతలవి। ఒక్కొక్క అక్షరం నాగాస్త్రంలాగా వేయి నాలుకలతో తనను కాటువేయటానికి వస్తున్నట్లుగా ఉన్నది।

కడుపులోంచి అలలవలె ఉప్పొంగివస్తున్న దుఃఖము ఆపలేక మంచముమీద బోర్లాపడి పోయాడు.

బ్రతికినన్నాళ్ళూ ప్రేమతో లాలించని నీవూ తండ్రివేనా అని ఆచిన్నా వస్తువులన్నీ వెక్కిరించాయి దుర్గాప్రసాదును। పగపట్టి వెన్నాదేతాచులాగ-ముద్దులొలికే ఆ చిలిపిచిన్నారి ముఖము ఎత్తని అవనిక అయినది।

ఈబాధ భరించలేక, భార్యముఖము చూడలేక. విరక్తితో దుర్గాప్రసాదు ఆర్మీలో చేరిపోయాడు తాను ఆ యుద్ధసమయములో ఏలాగయినా మృత్యువును సమీపిద్దామనుకున్నాడు కాని తెండేళ్ళ తరువాత ప్రాణాంతో తగుమాత్రము ప్రమోషను మీద యింటికి చేర్చింది జన్మతార।

*   *   *   *

ఏడు చంచాలరక్తమువట్టే ఆ మానవహృదయంలోనుంచి అనంతమయిన సముద్రపుహోరు వినబడింది శాస్త్రికి ఆకథ విన్న తరువాత।

'పిచ్చివాడా। నీకే యిట్లా ఉంటే ఆతల్లి కెట్లాటుందో నీభార్యను కలుసుకో। నీహృదయం ఆమెముందర విప్పు. ఇద్దరి హృదయాలకు శాంతి కలిగించుకోండి' అన్నాడు మేజర్ ఎల్. వి. శాస్త్రి.